

Fága: Kulturárbi čakča 2025

Don leat leamašan dán bargoáigodagas boazodoalus geassečakča / čakča ja čakčadálvi. Dán bargo oktavuodas gálggat mitalit maid leat oahppan boazodili birra mii lea oassin kulturárbbis. Ja mitalit movt **duodje trádišuvnnaid** sáhtta doalahit ja fievrridit daid boahte áigái ovddasguvlui.

I sommerhøst, høst og vinterhøst har du vært på arbeidspraksis i reindriften og skal si og skrive her hva du har lært om reindrifta som er en del av kulturarven. Du skal og si noe om duodji tradisjoner om det kan bevares og videreføres videre i fremtiden.

Čilge čakčapraktihkálaš bargguid boazodilis. Čilge makkár árbevierut, tehnikkaid ja mahttu don leat oahpan ja vásihan barggadettin dán bargoáigodagas.

Movt boazoealáhusas geavahuvvo duodji ja makkar oahpu fitne ja doalaha kulturárbbi ektui, (nugo bohcco ávkástallan, biergggu, dulljjiid, náhki, biktaiid/dingggaid ráhkadit iežaset atnui dahje vuovdin gálvun)

Forklar de praktiske gjøremålene i reindriften på høsten, forklar også tradisjoner, teknikk, og hvilke kunnskaper du har fått gjennom arbeid i denne arbeids perioden. Si også noe om bruk av duodji i reindrifta, og hva lærte du om hvordan ta vare på kulturarv som (hva og hvordan reinsdyr kan brukes som foredling av kjøtt, skinn, klær, bruksting og salgsvare)

Vállje **unnimus golbma** bargodoaimma mii lea čujuhuvvon vuolábealde bargočuoggáin boahhte siiddus. (Don sáhtát vel válljet bargguid mat eai leat listtus.)

velg minst 3 arbeid fra lista på neste side. (du kan også velge arbeidsoppgaver som ikke er i lista)

Vállje unnimus 3 barggu: Bargodoaimmat boazodoalus geassečakča / čakča / čakčadálvi:

Velg minst 3 arbeidsoppgaver: Arbeidsoppgaver i reindrifta på vinteren/vårvinter /våren/ vårsommer

- Johtit rastá dálveorohahkii / flytte til vinterbeite
- Rátkkašit / reinskillling

- Čanadit nuppe siiddas / binde rein og hente fra andre distrikter.
- Guodohit geasse/dálve orohagas/ gjete reinen på sommer/vinter beite
- Ráhkanit čakčajohtimii, dálveorohahkii (nu go biepmu, gárvvuid, dingaid, ATV-aid, riegeaid/ forberede høstflyttinga, til vinterboplassen, (som mat, klær, ting, scooter, kjelke)
- Čakčaniesti/dálveniesti – rihttet goruđiid ja lahpat biergguid, sáltet ja suovastit / ordne kjøtt til våren, salte og røyke kjøtt.
- Spiilet duolljiid / tørke skinn.
- Murret / ordne brensel ved
- Siigat ja jodašit rastá dálveorohagaide / flytte til vinterbeitene
- lávvvet / sette opp lavvu, ta ned lavvu ved vårflytting/pakke ting
- gálvvuid geasehit, stoalppuid, divvut/čavget áiddiid / Bringe tingene, stolper, reparere gjerder.
- Duddjot, ávnnastit / sy/reparere utstyr, sleder osv.
- Neaskit /ostet gápmasiid, náhkiid / skrape/smøre leggsinn, skinn
- loggut bessiid gidđageasi (duoddjeávdnasiid ordnet, ohcat meahccis duoddje ávdnasiid) / ordne med never (ordne med materialer til duoddji fra skogen)
- Divodit muhturfievrruid, riegeaid / Reparere/klargjøre kjøretøy, sleder og utstyr

Bárgogáibádus /oppgavekrav:

Čálalaš: 1 logga unnimus 3 siiddu, Power Point unnimus 15 gova, iežasárvvohusčoahkkima.

Skriftlig: 1 logg på minst 3 sider og PowerPoint med minst 15 bilder. På samisk!

Njalmálaš: Ovdanbuktit power pointa bokte, du oahpaheaddjái ja du joavkui. 13. oktober.

Muntlig: fremføring muntlig på PowerPoint for lærer og din gruppe.

Deavdit iežasárvvohusčoahkkima: Fylle ut egenvurderingsskjema. 13. oktober.

Čállinbargo teaksta 31. oktober:

čálus galgá reflekteret sulli 3 siidu gos don muitalat maid leat vásihan ja bargan dán bargoáigodagas.

- *Prakttihkálaš barggut boazodilis.* Čilge makkár árbevierut, teknikkat ja mahttu leat oahpan ja vásihan barggadettin dán bargoáigodagas.

Power point presentašuvdna:

Presentašuvvnas muitalat dan 15 govvas maid leat bargan daid bargo osiin.

Formálálaš gáibádusat bargočállosiid:

1. Ovdasiidu

Barggu namahus (o.m.d. Giđđadálvve boazodoalo doaimmat)

Oahppi námma

Fága: Kulturárbi

Skuvla ja luohkká

Beaivedáhtun ja jahkelohkku

Giella: sámegillii

2. Bajit teaksta / Topptekst

Oahppi námma galgá leat, fága kulturárbi, Čakča 2025

Topptekst: elevens navn + Kulturarv + høst 2025

3. Vuolit teaksta / Bunntekst:

Siidolohku olgeš čiegas / Sidetall 3 (høyre hjørne)

4. Čállin tiipat / Skrift:

- čállin tiipa: Times New Roman
- Sturrodat / Størrelse: 12 pt
- linjjágaska /Linjeavstand: 1,5

5. Bajilčálus ja vuolitbajilčálus / Overskrifter og under overskrifter:

- Bajilčálus galgá leat gassa čállinortnegis ja sturrodat / (overskrift type 2 eller 3)
Overskrift: Klart definert, i fet skrift/ (overskrift type 2 eller overskrift type 3).
- Vultibajilčálus fas gassa / Underoverskrifter fet skrift / (overskrift type 3)

6. Govat / Bilder:

Govat galget heivehuvvon daid rivttes iešguđetge bargguide ja govva teksta vel čilgehussan juohke govvi maid leat bargamin. Geavat govaid juohkke bargui.

/ Bruk bilder til hver arbeidsdel og tilpass teksten til bildet.

7. Teaksta struktuvra / Tekststruktur:

o **Algu:** Oanehaččat čállit man birra don aiggot mitalit ja mii sisdoalluid lea du čállošis dán barggus. / Kort introduksjon/innledning til hva oppgaven handler om.

o **Váldo oassi: Oaiveoasis** galgá leat vulitbajilčálus bajábela iešguđetge bargguin ja juogadit avsnihaid mielde ja gos don čilget juohke bárgoosiid.(nu go mat: (Bohcco rihtten, lahpat biergguid) (guođohit) j.n.v / **Hoveddel:** på hver valgt arbeidsdel skal det være underoverskrift og ha avsnitter hvor du forklarer hver arbeidsdel, som (partere og avbeine kjøtt) (gjetning) osv.

o **Loahppa :** Čále čoahkáigeasu dán barggus maid leat bargan, oahppan dán bargodilis. / **Avlutning:** Skriv en oppsummering fra valgte arbeidsdelene hva du har lært og opplevd fra denne årstid fra reindriften.

Veardidan kriteriat / Vurderingskriterier:

- Vállje unnimus 3 bargodoaimma boazodolus maid leat čađahan bargoáigodagas, geahča bargodoaimma listtus.
/ Du skal velge minimum 3 av arbeidsoppgavene fra reindriften som er på lista.
- Čále logga maid leat bargan juohke barggus ja maid leat oahpan barggus.
/ Skriv logg fra hvert gjennomført arbeid det du har gjort, skriv også hva du har lært.
- Govvit ja bija govaid teavsttain Power Pointii mat čájehit maid leat bargan bargoáigodagas.
/Ta bilder som viser hva du har gjort. Bildene skal forklares med tekst i PowerPointen din.
- Galget leat unnimus 5 čielga buorit govat juohke bargui main lea teksta maid
/ 5 klare bilder minimum fra hver aktivitet og kort tekst under.
- Sierra joavkkut luohkáin ovdánbuktet Power Pointas su. 5-10 min.Dás mitalat maid leat bargan, jus orru dárbu de sáhtta ovdánbuktit smávit joavkkuin.

/ Power Point presentasjon for egen klassegruppe – denne skal være ca 5-10 minutter. Du skal vise og fortelle hva du har gjort. Ved behov kan framføringa gjøres i liten gruppe eller kun for lærer.

- Maŋimuš beaivve válljenfágas lea dis ovdánbuktin power pointas gos leat unnimus 15 gova, ja sisa buktin čálálaš logga unnimus ½ siiddu juohke beaivve čállán oktiibuot 3,5 siiddu.

/ Møter opp siste dag med valgfag: Da har vi framføring av power pointen med minimum 15 bilder og innlevering av logg minimum ½ side per dag (totalt minimum 3,5 sider).

- Čilge ja čále maid leat bargan logga bokte ja maid leat oahppan. Geavat times new roman, skriftstørrelse 12, linjjá gaskka 1,5.

Du skal beskrive hva du har gjort, og hva du har lært i loggen. Bruk skrifttype times new roman, skriftstørrelse 12, 1,5 linjeavstand.

- Čále sámegilli barggu / Du skal skrive på samisk.
- **Muntlig presentasjon/powerpoint og egenvurderingsskjema innleveres via teams og presenteres 13. oktober.**
- **Loggen må leveres senest 31. oktober.**
- **Alle arbeidskrav må være godkjent for å få karakter i faget.**